

עושה צחוק

סדנאות הצחוק היהודיות שמעבירה ציפי דגן הסתיימו בשידוכים לרווקים, בהטבת מצבם של חולים ועוד ■ מאות הנשים שמשותפות בפעילות במועדוני הצחוק שהקימה, מדווחות על הכנות רגועות יותר לשבתות וחגים, ועל כוח אחר של תפילה דווקא מתוך השמחה ■ בראיון תוך כדי סדנה, מספרת דגן איך מתכוננים גם ליום כיפור מתוך צחוק, ומגלה את המתכון שלה למלחמה בעצבות

עפרה לקס /// צילום: אפרת צחור

הרבה יותר קודרת. לפני ההתנתקות עסקתי בסדנאות צחוק בקטן ולא חשבתי שזה יתרחב כל כך, אבל אחרי ההתנתקות זה פתאום פריץ". היום דגן כמעט אינה שומעת חדשות ומי שתדלת להתרחק מאקטואליה. "אולי זה לא בסדר", היא מתנצלת כמי שרגילה להיות מעורבת, "אבל אני מרגישה שהשליחות שלי היום היא לתת לאנשים כלי ולאפשר להם לשמוח, ואנשים עשו שינויים מהותיים בחיים שלהם בגלל זה". אחד ממועדוני הצחוק שמפעילה דגן באופן קבוע ממוקם בבני ברק, ומיועד, דרך 'עזר מציון', לנשות גיל הזהב. "אישה חסידית בת 65-70 נהגה להגיע לסדנה. היא התאמנה וצחקת ולא ראתי אצלה משהו מיוחד. בערב פסח, כמה חודשים אחרי שהתחיל לה לבקר במועדון, היא התקשרה אליי ואמרה: 'ציפי, יש לי משהו מרגש לספר לך. אני פרוי דה מבעלי כבר שנה

"הרגשתי שנפלה עליי שליחות. הקמנו תנועה, קראנו לה 'אימהות של חיילים', עם לוגו ותיכונות, והגענו לכנסת. רצינו שהצבא לא ייכנס לדבר הזה של פינויים משום שזה לא תפקידו. במבט לאחור זה היה מאוד נאיבי". לא הרבה אחר כך, התדפקה תוכניתו של שרון על שעריהם של יישובי צפון השומרון. יוסי דגן, בנה של ציפי, ריכז אז את הגרעין הדתי בשא-נור והתגורר שם. דגן האם שימשה דוברת היישוב שבי שומרון ובשלב מסוים גם הדוברת של שא-נור. "בשל ה'מינוי' יכולתי לעבור בין היישובים והיו קטעים מטורפים. זו היתה מציאות קשה". משפחת דגן לקחה את ההתנתקות בצורה קשה מאוד ויהודה, אבי המשפחה, אף חלה זמן קצר אחריה. כשהרופאה בישרה לו על מצבו הבי ריאותי היא גם שאלה אותו איזו טראומה הוא חווה בזמן האחרון. "אחרי תקופה ארוכה עשיתי סדנת צחוק עני קית בנתניה, ופגשתי מישהי לא דתית שהיתה מאוד פעילה בסיוע ליישובים. כשהיא ראתה אותי היא היתה בשוק, ואמרה שהיא זכרה אותי

ק'. תוך שתי דקות כולם נשפכו מצחוק, ממש התגלגלו, ואיש לא ידע למה. אמרנו: מה זה, קוסם? זה היה אדיר". ד"ר קטריה העביר בארץ קורס הכשרת מנחים ודגן החליטה להשתתף בו. "זה ממש שינה לי את החיים". פעם כבר שוחחתי עם ציפי דגן. זה היה לפני כתשע שנים. אז כתבתי על תנועה חדשה שהיא הקימה ונקראה 'אימהות של חיילים'. היה זה בעולם טרום ההתנתקות, בו המיתוסים טרם התנפצו ומה שנראה לא הגיוני קומם את האזרחים והתקשורת. "רצו לפנות מאחז ליד יצהר, והבן שלי נסע לשם לחזק. הבן השני שלי היה אז ב'עורב צנחנים', והפתיעו אותם כשאמרו שהם הולכים לפנות את המאחז. הבנים נפגשו שם, התחבקו והתחילו לבכות. ראש המועצה דאג, בנצ'י ליברמן ראה אותם, ובחושיו העיתונאיים המחודדים הוא העביר את המידע לעיתונאים". מבול של טלפונים שטף את בית דגן והעיתון נים מלאו בכותרת 'אח מפנה אח'. גם אימהות רבות יצרו איתה קשר, וביקשו להביע הזדהות או לספר על מקרים דומים שאירעו לבניהן.

רת דגן, שהמשיכה להיות מעורבת בנושאי ארץ ישראל מזוויות שונות. את בת המצווה של הבת, למשל, חגגה המשפחה בתחנת הרכבת הישנה בסבסטיה. "היא היתה מסוקרת בכל התקשורת כי חייל אחד הלשיץ". בגיל 40 החליטה דגן לשוב אל האקדמיה. כשהתוודעה לחומר הלימוד בפסיכולוגיה, נד"ק. גם בהיטק תמיד חיפשתי את המגע האנושי, לימדתי אנשים ותמיד הדרכת". דגן נהנתה מאוד מן הלימודים, "עם חבר'ה בגיל של הילדים שלי כמעט", והחלה לעבוד במט"ב, חברת שירותי הסיעוד הגדולה בארץ. דגן, שהיתה אחראית על מחלקת הסדנאות, נהנתה מכל רגע. היא בנתה סמינריוני העצמה למגורים שונים, כמו אימהות חד הוריות וזוגות חרדיים. דגן היתה בחיפוש מתמיד אחר גיוון והעשרה, ויום אחד צדה את עינה כתבה ב'מקור ראשון' על ד"ר קטריה מדאן. "הרגשתי שיש כאן משהו ענק. הוא הגיע לישראל לביקור נדיר, והחלטתי לנסוע. היו שם 200 איש באולם. הוא עלה על הבמה, הסביר קצת ואמר 'עוד מעט אתם תצחי